

[Bertel Dahlgaard.]

virket i henholdsvis 1 og 2 år. Af en beretning, der foreligger for rigsdagen fra arbejdsmarkedskommissionen, synes det at fremgå, at de herhenhørende afgørende spørgsmål endnu ikke er gennemdrøftet i kommissionen, men den akutte situation, vi befinder os i, gør, at det haster. Byggeforskningsinstituttet har, såvidt jeg har kunnet iagttage det, arbejdet energisk, men det er, som om resultaterne ikke rigtig har udfoldet sig endnu. Vi får nu se, om planlægningerne vedrørende vinterbyggeriet får succes, men vedrørende byggeriet vil jeg gerne sige, at regering og rigsdag må sørge for, at de øjensynlige brist, der her er tilstede, fjernes. Jeg vil ikke bebrejde specielt boligministeren cementmiseren, men et sted må fejlen ligge. Det kan ikke være rigtigt, at samtidig med vi eksporterer 1 mill. tdr. cement om året, kommer vi i den situation, at presserende byggeri for erhvervene, f. eks. opførelsen af de siloer, vi har animeret til, standses i hundredvis, så de ikke kan komme i brug i dette efterår. Og med hensyn til boligbyggeriet er vi jo faktisk inde i en sortbørsperiode igen. Det bør ikke kunne fortsætte, at på det område, hvor samfundet står overfor næsten uløselige opgaver i forbindelse med bolignoden og den ulyksalige afstand mellem de to huslejeniveauer, da er boligbyggeriet det område, hvor man presser enhver omkostning i vejret, lige fra lønninger til materialer og avancer, så nybyggeriet fordyres ud over al rimelighed.

Der er nu nedsat et politisk udvalg til behandling af såvel huslejespørgsmålet som boligstøttelovgivningen. Det er nødvendigt at komme til et resultat på begge disse områder, og vi fra vor side vil gerne medvirke til et resultat, der er rimeligt for alle parter. Men forinden dette resultat kan foreligge, er der forskellige ting, der må ryddes op i. Det går ikke an, at staten yder meget store ofre med det formål at holde lejenniveauet nede, med det resultat, at statens støtte i stort omfang medvirker til en opskruning af byggeomkostningerne i alle led.

Jeg vender tilbage til spørgsmålet om produktionseffektiviteten. Der stod den 29. september en bemærkelsesværdig kronik i „Politiken“, skrevet af departementschefen i det statistiske departement, hr. Binar Cohn. Gennem et talmateriale mente han at kunne sandsynliggøre, at den menneskelige arbejdsindsats i produktionen pr. arbejder er mindsket i den sidste snes år. Man kan også udtrykke det sådan, at produktiviteten ikke i de 20 år skulle være tiltaget så stærkt,

som maskinstyrkens udvidelse betinger med uforandret arbejdsindsats pr. arbejder.

Hvis det er rigtigt, vil det altså sige, at der i mulighederne for en øget arbejdsydelse ligger, hvad kronikkens forfatter kalder en velstandsreserve og venter på at blive nyttiggjort til gavn for hele samfundet. Men hvem kan nyttiggøre den? Kan det nytte at sige til arbejdsgiverne: I må anstrenge jer mere, I må tilrettelægge arbejdet således, at arbejdskraften udnyttes på den mest rationelle måde! Man vil ofte få det svar, at her og dér lader det sig ikke gøre, fordi det forudsætter en anden indstilling fra arbejdernes side, end der almindeligvis findes. Kan det nytte at sige til arbejderne: I må øge arbejdstempoet, det er en betingelse for, at alle kan opnå virkelig øget velstand! Man vil vist som oftest få det svar: Ja, det er meget godt med et sådant krav, men hvilken garanti har vi for, at vi får vor retmæssige andel af den øgede produktivitet? Ja, selv under akkordsystemet; hvis vi sætter vore præstationer op, betyder det måske en tendens til underkommende forhandlinger at nedsætte akkorderne. Således vil arbejderne måske tænke.

Her står da de 3 parter: arbejderne, arbejdsgiverne og samfundet. Alle 3 parter er interesseret i at mobilisere den velstandsreserve, som indeholdes i øget rationalitet og arbejdstempo. Alle ved, at her ligger den største kilde til øget velstand, men trylledet, som skal få denne kilde til at springe, kan ingen udtale, hverken arbejderne, arbejdsgiverne eller samfundsreformatoren, fordi det ikke er nok med erkendelsen; den skal forenes med den samvirken mellem parterne indenfor den enkelte bedrift, der på en gang bæres frem af økonomisk solidaritet og god vilje.

I hundrede år har både arbejdere og arbejdsgivere været suggestionerede til at leve deres samliv på klassekampens teori, og forkyndelsen af denne teori blev hundreder af millioner evangelium. Det tager tid, inden det trænger igennem, at ikke klassekampen, men samarbejdet om at frembringe mere, indeholder det tyvende århundredes største idé.

Derfor var det et historisk øjeblik i vort produktionsliv, den dag samarbejdsudvalgene indenfor virksomhederne for et par år siden gennemførtes herhjemme — disse organer for rådgivning og oplysning, som det hedder, disse udvalg, som i alle store bedrifter skal behandle alle spørgsmål om rationel drift og arbejdernes velfærd og modtage de oplysninger om virksomhedernes